globalexpress

▶ DOSSIERRA
▶ GIDA DIDAKTIKOA
▶ JARDUERAK

2010ko Iraila | 17 zk.

Hondarrezko gazteluak

Proposamen didaktiko hau Bigarren Hezkuntzako ikasleei zuzentzen zaie. Jarduerak baliagarriak izan daitezke hainbat areatan: Herritartasuna eta Giza Eskubideak, Gizarte Zientziak, Etika, tutoretza eta bestetan; baita gai hauetan interesaturik dagoen irakaslearentzat ere. Proposamen honen helburua, krisi ekonomiko globalaren zergati eta ondorioez gogoeta eginaraztea eta bestelako konponbideak planteatzea da.

Hasierako jarduera

▶ JARDUERAK 1. orr.

Helburuak

- **Gogoeta eginaraztea, krisiarekin loturiko irudien bitartez.**
- **Argazkiek batera dituzten ezaugarriak elkarrekin lotzea.**
- **Krisiaren inguruko lehen iritziak sortaraztea.**

Orientabideak

Jarduera honek aukera emango digu krisi ekonomikoaren inguruko lana hasteko, ikasleen lehen iritziak euskarri harturik. Garrantzi handikoa da jarduera honetan norberak egin beharreko gogoetari tarte bat eskaintzea, ondoren adieraziko duguna argudiatu eta ateratako ondorioak aurkeztu ahal izan ditzagun. Ikasgelako taldearen arabera, talde txikiagoak egin daitezke, eztabaidan aritzeko edo akordiotara iristeko. Irakasleak, edonola ere, irudiek iradokitzen dutenari ikasleek hel diezaioten erraztu eta bideratu behar du irakasleak, gaztetxoek inguruan entzun dutena abiapuntu harturik. Garrantzi handikoa da, era berean, norberak edo taldeak ateratako ondorioak ikasleen koadernoan edo poster gisara jaso ahal izatea, horrek jarduera ebaluatzea erraztuko baitu.

Zer da krisia?

▶ JARDUERAK 2. orr.

Helburuak

- **Krisi ideiari dagozkion oinarrizko kontzeptu eta termino ekonomiko batzuk argitzea, egungo krisia errazkiago ulertu ahal izan dezagun.**
- **Krisi ekonomiko honen protagonistak eta arduradunak atzematea, ikuspegi zabal batetik.**

Orientabideak

Hasteko, krisi ekonomikotzat ulertzen duguna argitu egingo dugu, dela ikasleekin batera, ideia-jasa probokatuz, dela irakasleak eman dezakeen azalpenaren bitartez. Batean zein bestean, krisi ekonomikoaren kontzeptu tradizionala ulertutakoan, bestelako krisiak definitzeari tartetxo bat eskaintzea komeniko litzateke: krisi energetikoa, ekologikoa, gizatasun-krisia edo, areago, krisi emozionala bera ere. Horietako asko sakonagoak, eragin larriagokoak eta beraien artean hertsiki lotuak. Horretan dossierrak argi asko eman lezake.

Nola iritsi ote gara honaino?

4. eta 5. jarduerak

▶ JARDUERAK 2. orr.

Helburuak

- **Krisi honen detonagailua zein izan zen ulertzea.**
- **Egungo sistema ekonomikoa sostengatzen duten euskailuak atzematea.**
- **Kausen azterketak guregan probokatzen dituen sentimenduak kanporaraztea.**

Orientabideak

4. eta 5. jardueren bitartez azken krisi honen jatorria izan zen hura erakutsi nahi zaie ikasleei. Testuaren eta albistearen bitartez, finantza-talde erraldoien kaudimen gabezia eta deskapitalizazioa agerian geratzeak finantza-sisteman eragin zuen kaosa ikustarazi behar zaio ikasleari. Egoera horretan sakondu eta bertako terminoak argitzeko, begira ezazue dossierrean, bertan "29ko porrota" oroitarazi zuten une horretako funtsezko aspektuetako batzuk zabaldu eta garatzen baita. Era berean, egun gutxitan, gaurko sistema ekonomikoaren funtsezko sostengua den finantza-sistemako enpresa erraldoiak bata bestearen atzean —eta, zirudienez, amaierarik gabe— hondoratu zireneko egoera hark gure ikasleen sortarazi zituen emozioak azalarazi eta lantzea biziki komeniko litzateke.

6. jarduera

▶ JARDUERAK 3. orr.

Helburuak

- **Krisi honen sakoneko sustraiak agerian uztea.**
- **Sistema kapitalistaren funtzionamenduaz iritzi desberdinak adieraztea.**
- **Sistema horren parte gara: horretaz gogoeta egin eta jabetzea.**

Orientabideak

6. jarduera honetan, hautaturiko prentsako albisteak eta testuak irakurtzetik hasita, gure ikasleek testu horietan agertzen diren ideia desberdinen arteko lotura bilatzea izango dute eginkizuna. Ariketa hori ikasle bakoitzak banan-banan ikertu edo, bestela, talde txikitan aztertu eta partekatzeko modukotzat ager dezakegu. Finean, kapital-metaketa (1. albistea), familien zorpetze-gradu altuegia (2. albistea) eta langabezia (3. albistea) elkarrekin lotzea litzateke kontua, testuan ezagutarazten diren sistemaren funtzionamenduaren klabeak erreferentzia harturik. Era berean, azken testua lantzean, ikasleei hitz horiek arreta biziz irakur ditzaten gomit egingo diegu edo, bestela, irakurketa kolektiboa egingo dugu. Ondoren, bertan irakurritakoaz ikasleek nabarmendu nahiko luketenaz iruzkina eta balorazioa egin liteke.

Zer gertatzen ari zaigu oraintxe?

7. jarduera

▶ JARDUERAK 4. orr.

Helburuak

- **Norberak eta lantaldeak eginiko ekarpenen bitartez krisiaren ondorioak erakustea.**
- **Geure bizipenekin hertsikien loturiko krisiaren alderdietara gerturatzea.**

Orientabideak

Ikasleek banan-banan garatuko duten jarduera honen ondoan denen aurrean jorratuko dute, ikasle guztien artean askoz ere zerrenda luzeagoa osatzeko, ahalik eta ekarpen gehienak jasota. Galdera ireki-irekia egitea proposatzen da, ikasleek beren bizipenak agertzea baita asmoa, gertuenekoek nozitutako ondorioak agerian utzi nahi ez dituzten pertsonei deseroso gerta dakien egoerarik ez gertatzeko.

Zerrenda horrek balioko du, gerora, 10. jardueraren parte bat egiteko.

8., 9. eta 10. jarduerak

▶ JARDUERAK 4-5. orr.

Helburuak

- **Komikiko irudietan oin harturik, krisiak Hegoaldeko herrialdeetan izan ditzakeen eraginak ondorioztatzea.**
- **Biñetetan agertzen diren beste krisi batzuk nabarmentzea, hala nola elikagaiena edota energiarena.**
- **Hegoaldeko herrialdeetan gertatzen diren bidegabekeriazko egoerak, hala nola lan-prekarietatea, banku berrerosiek laguntza emateari uko egitea eta beste asko: nabarmendu eta horietaz hausnarketa egitea.**
- **Krisiaren elementuak Iparraldeko eta Hegoaldeko herrialdeetan konparatzea.**

Orientabideak

Aurreko helburuetan adierazi dugun bezala, hainbat gairi heltzeko komikiaz baliatu gara eta, bide batez, Hegoaldeko herrialdeetan krisiak dituen ondorioak ikasleek imajina ditzaten, guk horrelakorik testuen edo lekukotasunen bitartez nabarmendu gabe. Halaz ere, testigantza horiek geroago erabili ahal izango dira, indargarri gisa, oraingo sortze-ahalegin hau eginikoan. Hemen ere, biñetetan agertzen diren ideiak denon aurrean jorratu beharko ditugu; areago, interesgarria litzateke ideia horiek ikasgelan azaltzea eta ikasleei iruzkinak egiteko aukera ematea, ondoren zerrenda bakarra osa dezagun denon artean: hori ezinbestekoa da, geroago konparatze lana egin ahal izateko.

Marrazkia egiteak arazorik ekarriko balu inoiz bada bestelako aukerarik: testu labur bat idatzi edo agertu beharko litzatekeen horren deskribapena egitea.

10. jardueran ikasleek konparatuko dituzte 7. jarduerako zerrenda (krisiaren ondorioak Iparraldeko herrialdeetan) eta 8. jarduerako marrazkietan oinarriturik eginikoa (krisiaren ondorioak Hegoaldeko herrialdeetan). Berdintasunei erreparatu bai, baina bartez ere bereizten gaituenari begiratu behar diogu arretaz: gizarte-babesa, lan-eskubideak, senideren baten migrazioa... Bataren eta bestearen arteko alde horiek nabarmentzeko, 9. jardueran garapen-adierazleei dagozkien datuak jarri ditugu: horiek ikusirik, krisi egoera honi herrialde guztiek modu berean aurre egitea ezinezkoa dela ondorioztatu beharko genuke.

Nola irtengo gara krisitik?

11. jarduera

▶ JARDUERAK 7. orr.

Helburuak

- **Krisialditik irteteko proposatu diren konponbideetako batzuk aztertzea eta horiek sostengatzen dituzten euskarriak atzematea.**
- **Konponbide horietako bakoitza ezagutzea eta aldeko eta kontrakoak adieraztea.**

Orientabideak

Kontua da, testuak irakurri eta aztertu ondoren, krisialditik irteteko bi planteamendu, elkarren aurkakoak, aurkeztea. Horretarako, formula horietako bakoitzaren abantaila eta eragozpenak ez ezik, ondorioak ere atzematen ahalegindu beharko dugu. Egokia litzateke ikasleak, banan-banan, aspektu horiek azaltzen ahaleginduko balira eta, sakonki jorratu eta balioztatu ondoren, beren iritziz krisiaren arazoaren konponbide erreala zein izan litekeen adieraztea.

12. jarduera

▶ JARDUERAK 7. orr.

Helburuak

- **Agerturiko argudioen aurrean jarrera hartzea.**
- **Zein konponbide da egokiena, gehien komeni dena, argudiatu, jorratu eta adostea.**

Orientabideak

Ikasle bakoitzak landu eta ondorioztatu duen guztia denen aurrean agertzeko eta, hori baino interes handiagokoa, ikasgelako taldean jarrera komun bat adosteko ariketatzat planteatu da 12. jarduera. Horretarako formula egokiena agian izan liteke argudioetan oinarrituriko elkarrizketan ikasle bakoitzak bere ondorioak aurkeztu eta ideia horiek denen artean balioztatzea, irizpideak hauek izanik: bideragarritasuna, egia bilatzea eta denekin kontatzea, inor baztertu gabe.

Nola lagun dezakegu egoera aldarazten?

▶ JARDUERAK 8. orr.

Helburua

- **Krisia, aldaketa egiteko aukera gisa begiratzea.**
- **Nahi ditugun aldaketak gertatzen gizabanako eta kolektibo gisa lagun dezakegula sinestea eta kontziente izatea.**

Orientabideak

Krisiari ikuspegi positibotik begiratzeko Einsteinen testua lagungarri izango dugu. Ikasle bakoitzak gogoeta egin eta, ondoren, taldean jorratuko da. Garrantzi handikoa denez, berriro azpimarratuko dugu Einsteinek adierazten duen krisia ez dela guri suertatu zaigun hauxe, era guztietako zeinahi krisiz ari baita. 15. jardueran, alternatibazko konponbideak bilatzeko erronka topatuko dugu. Horra hor, landutako guztiaren laburpena egiteko une egokia. Lan hori dinamizatu nahi badugu, has gaitezke krisi ekonomikoaren kontzeptutik, horren kausak eta ondorioak Iparraldeko eta Hegoaldeko herrialdeetan eta gobernuek planteaturiko konponbideak aztertuz. Gogora dezagun finantza-sisteman krisiak ziklikoki errepikatzen direla; beraz, jarduera honetan bestelako konponbideak planteatu beharko ditugu, ziklo horrekin hausteko. 16. jarduerak alternatibazko proposamenak planteatuko dizkigu, batzuk orokorragoak, beste batzuk berariazkoagoak. Jarduera honen helburua ez da horietako bakoitza sakon aztertzea, bestelako irtenbideak plantea daitezkeela ikustea baizik. Horiek denak taldean jorratuko ditugu, ezagutzen diren beste batzuk ere azal daitezen aukera emanez. Jarduerari amaiera emateko taldeka egingo dugu azken ariketa, geure rola planteatuz eta aldaketa gerta dadin ahalegin indibidual eta kolektiboak egiteko konpromisoa hartuz.